

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 23. junija 1880.

O b s e g: Opomin našim gospodarjem, ki redijo goveda. — Šota sposobna za nastiljo in gnojitev. (Konec.) — Kako ravnati s trsom pozimi poškodovanim. — Klorovo apno prežene miši. — Da kumare dolgo frišne ostanejo. — Gospodarske novice. — Popotovanje po Bosni. (Dalje.) — Mnogovrstne novice. — Obravnave iz deželnih zborov. — Njihova Prevzvišenost gospod dr. Andrej Gollmayr 25 let knezonadškof v Gorici. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.**Opomin našim gospodarjem,
ki redijo goveda.**

Sl. ministerstvo kmetijstva v svojem dopisu družbam kmetijskim od 8. marcija t. l. med onimi 12. točkami, ki jih z ozirom na zaprtijo ruskih méj leta 1882. priporoĉa za pomnoženje goved in več pridelka govejega mesá v domaĉih deželah avstrijskega cesarstva, imenuje tudi to, da naj se premlada teleta ne kolejo in mesarjem ne prodajajo.

„To je lahko reĉeno, al kdo more gospodarju zapovedovati, koliko naj so teleta stara, da se smejo klati?“ — bo odgovoril marsikak gospodar.

Na ta ugovor odgovarjamo mi: Res, da brezobzirno se ne more gospodarjem ukazovati, kako naj ravnajo s svojo lastnino, — al vendar sta dva zapovednika, katerima tudi v tej zadevi gré beseda, in ta dva zapovednika sta: vlada in pa pamet.

Vlada, katera ima skrbeti za zdravje svojih ljudstev, ima pravico prepovedovati, da se v mesnicah ne sme prodajati meso premladih telet, ki je še žlemasto, vodenĉnato, maloteĉno in zdravju škodljivo zaradi driske, katero večkrat dela ljudém, ki vživajo premlado teleĉje meso. In v to vrsto mesá spadajo teleta, ki niso najmanj še 3 tedne stara.

Pamet gospodarjeva pa je druga zapovednica, katera naj bi mu velela, da skuša po teletih svojih, kar najveĉ more, dobiĉka dobiti.

Naj v dvojnem tem oziru kaj več spregovorimo.

Vladni ukazi uže zdaj prepovedujejo v nekaterih deželah našega cesarstva, da mesogledi ne smejo pripustiti, da bi se v mesnicah prodajalo meso tacih telet, ki niso še 4 ali vsaj 3 tedne stara (pri nas na Kranjskem 3, v gornjem in doljnem Avstrijskem 4 tedne stara). Veliko ostrejše postave so sem ter tje v Nemĉiji; v Hamburgu morajo biti 6 tednov stara, tudi na Francoskem tako, in kdor tû mlajše tele mesarju za mesnico prodá, plaĉa 200 frankov globe. Ta zapoved veljá tam za zdravja voljo, pa tudi z ozirom na veĉi pridelek mesá, ki je gotov, ĉe 6 tednov staro tele le vsak dan za pol kila težje postane.

Rekli smo pa tudi, da uže sama pamet naj bi gospodarju povedala, da teletu dalje ĉasa privošĉi materno mleko, ker s tem si ne priredi le moĉnejših in zdravih telet, temuĉ tudi pri telicah se naredijo

vime in sesci veĉi in lepši, kajti s tem, da sesajoĉe tele pogostoma suva in gnjeti vime, postane vsa mleĉja posoda moĉnejša, mleka se v njej veĉ nareja in tako telice postanejo dobre mlekarice. Odvrnejo se pa tudi večkrat boleznim vimena, posebno tako imenovani „ovĉiĉ“ ali „sajevic“ na vimenu, ki rad potem nastane, ĉe se kravi tele vzame, za katero edino jim je natura vime ustvarila in mleko dala, ne pa zato, da jo lakomni ĉlovek molze. Se ve da s tem ne mislimo grajati starodavne ĉloveštvu koristne navade, da se krave molzejo, ampak naše gospodarje hoĉemo napotiti na izpoznanje, naj tudi — sebi na korist — privošĉijo teletom njih najnaravniši živež — mleko.

Šota sposobna za nastiljo in gnojitev.

Spisal prof. Povšè.

(Konec.)

Ker pa je vožnja šote in odpadkov njenih posebno nekaterim gospodarjem težavna zaradi velike daljave (na pr. Posavcem, Štepancem in družim, ki imajo deleže na moĉvirji), naj navedem naĉin porabe šote in njenih odpadkov, drobiža, kakor se nahaja po Nemškem. Ondi jo porabijo za napravo pomešanice (komposta). Na polji napravljajo kupe zdrobljene šote po 3 metre široke in prav tako dolge, poleg pa nameĉejo v kupĉke živega neugašenega apna. Ko apno na zraku in po vplivu vlažnosti razpade v prah, potrosijo ga med šoto in potem z gnojnico ali pa s sekretnico polijo. V kupu leži ta zmes po 3 mesece, in prav dobro je, ĉe se vsaj enkrat dobro premeĉe.

Tak gnoj je posebno za pešĉene zemlje velike koristi, ker ima poleg redilnosti tudi še fizikalno lastnost, da obdrži zemljo vlažno; šota namreĉ nateguje vlažnost iz zraka in sprejeto vlago tudi v zemlji dobro drži. Ker je tak gnoj dober in tudi dokaj manj stane, kakor da bi z navadnim hlevskim gnojem gnojili, priporoĉal bi v poskušnjo to ravnanje posebno vsim onim gospodarjem, ki imajo deleže (parte) na morastu, pa so jako oddaljeni od ondot, tako da jim je skoro nemoĉoĉe gnojiti s hlevskim gnojem, kojega vožnja bi zaradi daljave silno veliko truda stala. Posebno tekne senozetnim sledeĉa gnojna zmes, v kateri je glavni obstojni del šota: 180 kub. metrov zdrobljene šote, ki se plastasto poleti zmeša s 15 hektolitri živega apna, 4 kvintali (1 kvintal = 100 kilo) razkrojenih zmletih kosti in 4 kvintali pepela. Ta zmes mora saj 1 mesec ležati v